PETRA Obchod s cirkevnými potrebami a knihkupectvo má na sklade

PREŠOV, ul. SRR 1

Prot. P. Aleš: **Cirkevné dejiny**	95,—
Pravoslávny katechizmus (český a rus.)	10,—
Pravoslávny katechizmus (slov.)	9,—
Fencik: **Liturgika** (rus.)	3,80
Patriarcha Alexij: **Výběr z díla** (český)	10,—
Patriarcha Sergij: **O spasení** (slov.)	10,—
Metropolita Nikolaj: **Výňatok z diela**	12,—
Doc. Pružinský: **Patrológia I. a II. diel**	101,—
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (rus.)	7,60
Cirkevné právo	37,—
Homiletika	10,—
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad cirkevnej archeológie**	15,—
Dr. Kernaševič: **Všeobecný typikon**	16,—
Praktický trebnik	40,—
Základné bohoslovie	24,—
Dr. Š. Balogh: **Úvod do filozofie**	10,—
Služebník (cirk. slovanský)	60,—
Istorija pravosl. cerkvi (rusky)	4,—
Teologický zborník IV.	52,—
Teologický zborník V.	60,—
Dr. P. Kernaševič: **Zrovnávacie bohoslovie**	112,—

Budúce číslo vyjde 10. októbra 1977

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel.: 313 79. Vedie redakčná rada. Vedúci a zodpovedný redaktor prot. dr. Š. Pružinský. Technický red. prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukliansके tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 18 — Povolené SÚTI 15/18 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu 49 442.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČ. XXIII. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 9/1977

SPRÁVY Z ÚSTREDIA

Praha: Minister kultúry Slovenskej socialistickej republiky dr. M. Válek vymenoval dňa 1. júla 1977 za mimoriadneho docenta na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove prot. dr. Jaroslava Šuvarského, zástupcu kancelára našej cirkvi. Blahoželáme!

● Na pozvanie arcibiskupa fínskej pravoslávnej cirkvi vladyku Pavla v dňoch 28. mája až 8. júna 1977 bol prot. dr. J. Šuvarský ako delegát našej cirkvi na oslavách 800 rokov trvania pravoslávnej cirkvi vo Fínsku.

● Dňa 15. júna 1977 sa konala v Prahe tlačová beseda s delegátmi Svetovej všenáboženskej konferencie „Za trvalý mier, odzbrojenie a spravodlivé vzťahy medzi národmi". Zúčastnil sa na nej náš vladyka metropolita Dorotej.

Bukurešť: V dňoch 15.—19. júna 1977 sa konalo zasadanie Medzinárodného sekretariátu KMK v Bukurešti. Za našu cirkev bol prítomný prot. dr. J. Šuvarský, zástupca gen. tajomníka KMK. Po zasadnutí Medzinárodného sekretariátu sa pripojil k našej delegácii, ktorá pricestovala na voľbu nového patriarchu rumunskej pravoslávnej cirkvi Jeho Blaženstva Justína.

Praha: Regionálne združenie Kresťanskej mierovej konferencie usporiadalo dňa 22. júna 1977 stretnutie predstaviteľov členských cirkví Regionálneho združenia KMK v ČSSR, dekanov bohosloveckých fakúlt, vedúcich mierových, ideových a tlačových odborov s delegátmi, ktorí sa zúčastnili na Svetovej náboženskej konferencii v Moskve. Za našu cirkev boli prítomní: vladyka metropolita Dorotej, prof. dr. A. Mihaľov a prot. dr. J. Šuvarský, tajomník Regionálneho združenia KMK.

● Dňa 6. júla navštívil vladyku metropolitu farár Cirkvi Christovej v Japonsku Osama Nagai a profesorka Presbyterného seminára v Tokiu pani Haruko Nagai. Vladyka metropolita ich informoval o histórii a súčasnom stave pravoslávnej cirkvi v Československu.

Ženeva: Na pozvanie Svetovej rady cirkví sa v dňoch od 17. júla do 24. júla 1977 zúčastnil prot. dr. J. Šuvarský na zasadnutí komisie „Sub Unit III" — Obnova a život cirkevných obcí. Ďalej sa zúčastnil na IX. valnom zhromaždení Syndesmos v Chambessy pri Ženeve.

NA NAŠU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ DAROVALI:

Mária Funďová, Švermovo, Kčs 50,—, Bohuznáma rodina z Nižného Žipova Kčs 20.—, rodina Chomova, Oreské, 20.—, rodina Kiškašova, Orechová, 20.—, a rodina Bororovská z Hriadok okr. Trebišov Kčs 50.—.

Všetkým, ktorí na potreby našej pravoslávnej cirkevnej tlače nezabudli ani počas tohtoročného leta, patrí naša srdečná vďaka. Mená ďalších darcov uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu.

Narodenie Presvätej Bohorodičky

Sviatok Narodenia Presvätej Bohorodičky, Matky nášho Spasiteľa Isusa Christa, je sviatkom veľkej radosti, lebo „Bohorodičkou celé ľudské pokolenie sa obnovilo a smútok pramatky Evy sa zmenil na radosť" **(Ján Damascénsky).**

Rodičmi Prečistej boli spravodliví a cnostní starci Jáchym a Anna. Jáchym pochádzal z kráľovského rodu Dávidovho a Anna z veľkňazského rodu Árona. Žili však ako málo známi ľudia v Nazarete. Boh ich vyvolil ako nástroj spásy ľudského pokolenia, očistil ich a povýšil na taký stupeň, aby mohli poslúžiť ta-

jomstvu vtelenia. Spravodliví starci nemali deti, čo sa v Starom zákone pokladalo za veľké nešťastie. Bezdetnosť bola sprevádzaná urážkami a bolo treba mocnej viery a nádeje v Boha, aby človek bez detí nepadol do zúfalstva. Samotný Mojžišov zákon odsudzoval neženatých a nevydaté: od človeka, ktorý nezanechal semeno v Izraeli zákon zakazoval prijímať dary a obete. Ľud opovrhoval bezdetnými ako Bohom zavrhnutými a nechcel s nimi spolunažívať. Viac ako päťdesiat rokov títo dvaja starí ľudia, manželia, trpeli označením „bezdetní", trpeli urážky, modlili sa a postili, a tak dosahovali vysokú duchovnú úroveň a dokonalosť. Ich pevná viera v Boha a nádej boli odmenené v celej veľkosti a sláve. V jeden veľký sviatok spravodlivý Jáchym prišiel s darmi podľa obyčaje do chrámu Hospodinovho, ale veľkňaz ho pokarhal: „Si nedôstojný tu prebývať, pretože si bezdetný. Za ťažké hriechy ťa odháňa Hospodin". Takto nezaslúžene bol starec urazený.

Ale zákon Hospodinov je väčší než zákon Mojžišov. Srdečné modlitby spravodlivých starcov boli vypočuté. Potešilo ich zjavenie sa anjela, ktorý im zvestoval narodenie preblahoslavenej dcéry. Táto dcéra je plodom cnostného života starých manželov, plodom pevnej viery a živej nádeje v Boha. Tak svojím narodením potešila svojich rodičov, tak povýšila celé ľudské pokolenie panenským počatím a porodením Syna. Kto z tých, ktorí poznali svojho Spasiteľa a našli v ňom život večný, necíti posvätný strach pri vyslovení mena Bohorodičky a kto sa neraduje dnes, v deň jej sviatku Narodenia? Naozaj, všetci pravoslávni kresťania oslavujú jej prečisté narodenie s veľkou radosťou v srdci.

My všetci, deti sv. pravoslávnej cirkvi, sme deťmi Božími a v Matke Božej máme Matku, ktorá prosí za nás všetkých pred prestolom Božím, potešuje zarmútených, podáva záchrannú ruku padajúcim, je ochrankyňou kresťanského sveta a rýchlou pomocníčkou našim dušiam. Niet modlitby, ktorú by Isus Christos nevypočul, keď Ho prosí Jeho Matka.

Zo sviatku Narodenia Presvätej Bohorodičky sa môžeme poučiť, že kresťanská láska je trpezlivá, milosrdná a kresťan, ktorý takúto lásku má, ľahšie znáša všetky vonkajšie nepríjemnosti životné. I spravodlivý starec Jáchym je tu pre nás živým príkladom pokory a trpezlivosti.

Z hlbín našej duše voláme: Bohorodička, Matka naša, daruj mier a zdravie svojim deťom, všetkým pravoslávnym kresťanom a urob nás hodnými prebývať v kráľovstve tvojho Syna, Christa Boha nášho.

† Cyril, biskup michalovský

Efrem Sýrsky o čestnom a životodarnom sv. kríži

Každý sviatok spomína nejaký skutok Christov a prináša spasenie nám, verným deťom pravoslávnej cirkvi. Prináša slávu, z ktorej najvyššia je kríž, tak ako sviatkom sviatkov je Pascha, keď vstal z mŕtvych Baránok Boží.

Všetky sviatky sú posvätnými dňami, ožiarenými slávou Božou. Prekrásnym a bohumilým sviatkom je pokánie so slzami v očiach, zdržiavanie sa hriechov, poznávanie Boha a túžba po večnej blaženosti. Taký sviatok môže mať človek statočný každý deň a na nebi je radosť z takého človeka i cirkev jasá a ukazuje ho všetkým svojim deťom. Christos oslavuje spolu s tými, ktorí sviatkujú, kde utešujú siroty, kde spievajú Bohu v žalmoch a piesňach duchovných. Tak sú sviatkujúci spojení v Jeho mene a majú Christa medzi sebou. A pretože Vladyka je spolu s nimi, nik im neublíži.

Oslavovať sviatky treba skromne, nebudeme ovenčovať dvere, farbiť si tváre, načúvať hudbe a obliekať sa do ligotavých zlatých šiat. Nebudeme oslavovať deň pijatikou. Ponecháme to tým ľuďom, pre ktorých je Bohom ich brucho a ich sláva (Fil. 3, 19). My všetci spolu, malí i veľkí, muži i ženy i mníšky budeme oslavovať Hospodinove sviatky kresťanským spôsobom, duchovne... Tieň sa pominul, rozkvitla pravda, ako počujeme od apoštola, ktorý hovorí: „Staré veci sa pominuli a hľa, nastali nové" (2 Kor. 5, 17). Smrť bola zbavená svojej moci, zajatci pekla boli vyvedení, človek bol vyslobodený, zavládol Boh a každé stvorenie sa veselí, vládne kríž, ktorému sa klaniame a ktorým sa chválime: „Ale, Bože, chráň, aby som sa ja vychvaľoval, ak len nie krížom nášho Pána Isusa Christa" *(Gal. 6, 14). Preto nad dvere naše, na čelo, na oči, na ústa i na prsia si dajme kríž životodarný. Ozbrojme sa touto nezlyhávajúcou zbraňou kresťanov, ktorá zvíťazila nad smrťou, tou nádejou verných, tým svetlom pokorných, nástrojom otvárajúcim raj, ničiacim herézy, touto oporou pravoslávnej viery. Ani na okamih neopúšťajme kríž, nosme ho všade so sebou, nič nerobme bez kríža. Nebudeme sa báť temnôt, ako sa hovorí v žalme:* „Postrachu noci nemusíš sa báť, ni strely, ktorá lieta vo dne, ni moru, čo sa vlečie v mrákote, ni nákazy, čo napoludnie pustoší" *(91, 5—6). Ak budeme mať na sebe kríž, nepoznáme zlo a nič neublíži nášmu telu. Lebo zlo sa kríža bojí. Kríž osvietil zem od západu po sever, od mora a z východu, zhromaždil národy do jedinej Cirkvi, jedinej viery a jedinému krstu; spojil ich láskou.*

Ktoré ústa sú schopné opísať túto obrannú hradbu pravosláv-

nych kresťanov, túto zbraň veľkého Kráľa Christa! Kríž, to je vzkriesenie mŕtvych, nádej kresťanov, opora chromých, útecha biednych, uzda pre boháčov, pokorenie hrdých. Kríž je pamätníkom víťazstva nad démonmi, nádej pre zúfalých, kormidlo pre plávajúcich, prístav pre stroskotancov. Kríž je otcom sirôt, po-

radcom spravodlivých, útechou smútiacich, ochrancom detí, slávou mužov a vencom starcov. Kríž je svetlom v tme, predpoveď prorokov, spolupútnik apoštolov, sláva mučeníkov, čistota diev, radosť jerejov. Kríž je základom cirkvi, upevnením vesmíru, lekárom chorých, očistením nakazených, chlebom hladujúcich, prameňom pre smädných. Kríž — to je zdržanlivosť mníchov a odev chudobných. Stojí uprostred sveta, na Golgote a rastie z neho klinec života. Smrť sa pred ním zháčila a prepustila všetkých, ktorým vládla. Apoštoli, ktorí sa krížom ozbrojili, do svojich rybárskych sietí ulovili všetkých, ktorým kázali a naučili ich klaňať sa krížu. Obliekli sa do neho ako do rytierskeho šatu mučeníci, vzali ho a nesú na sebe tí, ktorí sa pre Christa vzdali sveta a žijú v púštiach a horách, jaskyniach a priepastiach. Aké nesmierne sú dary Božie! Koľko blaha daroval Boh krížom ľudskému rodu! Sláva Jeho milosrdenstvu.

---

† Biskup GORAZD

O láske k národu a k vlasti

Úcta k rodičom, ak je dôsledná, nás vedie k tomu, aby sme ctili a milovali i rodnú reč, rodné obyčaje, svoj národ a svoju vlasť. Náboženstvo nás spája s Bohom a večnosťou, národnosť spája rodiny toho istého plemena v národ.

Človek sa rodí v spoločenstve určitého národa a je teda národnosť hodnotou, ktorú nám dala Prozreteľnosť Božia. Tento dar Boží sa má zušľachťovať, vnútorne zdokonaľovať a navonok rozmnožovať jednotlivým a spoločným úsilím členov národa, lebo národnosť je nám zverená ako hrivna, ktorá má sa rozmnožiť. Národnosť má už ako dar Boží svoju veľkú cenu a záväznosť pre každého človeka. Tak, ako máme mravnú povinnosť ctiť si svojich rodičov, hlásiť sa k nim a milovať ich i keby to boli ľudia jednoduchí, tak je každý človek povinný hlásiť sa k svojej národnosti, milovať svoj národ a pracovať pre jeho dobro, i keby z rôznych príčin stál na nízkej úrovni vzdelanosti. Vedomé odrodilectvo je veľkým mravným previnením, pretože je to zapieranie otca i matky. Odrodilectvo je porušením poriadku daného Prozreteľnosťou Božou. Ak je vedomé a úmyselné, pôsobí v duši človeka rovnakú skazu, ako každý iný zločin. Zločinci sa stávajú drzými a odrodilectvom sa stáva človek bezohľadným, aby umlčal svoje svedomie a aby sa prispôsobil nepravde a klamstvu. Pravdivé je príslovie: „Poturčenec horší od

Turka". Rovnako hriešne je zneužívať závislosti a biedy blížneho a nútiť ho, aby sa odrodil.

Pravoslávna cirkev zaujíma kladné a v zásade rovnaké stanovisko ku všetkým národom. Organizuje sa podľa národov, užíva národný jazyk a spolu s národom prežíva jeho národné dejiny, tradície, potreby, bolesti, starosti i radosti a s duchom tohto národa, ktorý sa k nej hlási, plne žije. Povýšenectvo nad inými národmi je pravoslávnej cirkvi cudzie, lebo všetky národné cirkvi pravoslávne sú rovnoprávne a tvoria vyššiu spoločnú jednotu, cirkev obecnú, v rámci ktorej jednotlivé národy sú na svojich územiach samostatnými hospodármi vo svojom cirkevnom živote.

Každá pravoslávna cirkevná jednotka (cirkevná obec, monastier, protopresbyteriát, eparchia) má svoj národný ráz, ktorý sa nemôže zmeniť, pretože patrí k samotnej jej právnej podstate. Niet v dejinách pravoslávnej cirkvi taký prípad, že by napríklad srbská alebo bulharská cirkevná obec sa časom zmenila na grécku alebo inú, a naopak, i keby bola osamotená a obkolesená inonárodným prostredím. Celé stáročia žijú grécke pravoslávne cirkevné obce vo Viedni, Pešti, Mníchove, Kolíne nad Rýnom; svoj národný ráz si udržujú nedotknutý v Taliansku srbské pravoslávne cirkevné obce v Zadre, Terste a Peroji (pozn. red.: mestá patrili pred vojnou Taliansku). Žiadny pravoslávny monastier sa nikdy nestal odnárodňovateľom vlastného národa alebo jeho obyvateľstva.

S pojmom národ úzko súvisí pojem vlasť. Ako rodina má svoju domácnosť a svoj krb, tak každý národ, pokiaľ nie je národom kočovným a pokiaľ žije v normálnych pomeroch, má svoju vlasť. To je územie, kde žije, na ktorom z pokolenia na pokolenie koná svoje dielo, kde tvorí svoje dejiny, nesie každodenné bremeno dňa a horúčavy, ktoré obrába a krášli, na ktorom žije i zomiera a do zeme ktorého ukladá svoje kosti. Ako viera a národnosť tak aj vlasť je pre pravoslávnych kresťanov drahá. Vyplýva to i z cirkevnej modlitby za tých, „ktorí za vieru a za vlasť životy svoje položili". Isus Christos tiež miloval národ, v spoločenstve ktorého sa narodil, i zem, v ktorej žil. Plakal nad budúcim zánikom hlavného mesta Jeruzalema, pretože vlasť i jej hlavné mesto miloval. Kto sa za svoj národ alebo za svoju vlasť hanbí, zaslúži si opovrhnutie od všetkých ľudí.

Dejiny dokazujú, že žiadny, ani najprimitívnejší národ nemôže žiť bez štátneho zriadenia. Účelom tohto štátneho zriadenia je starať sa o poriadok, pokoj, blahobyt ľudí a o rozvoj národných síl. Táto starostlivosť sa má uplatňovať v rámci mravného zákona, vpísaného do svedomia všetkých ľudí a má slúžiť úmyslom Božím. Existencia štátu je mravne zdôvodnená, keď slúži svojmu účelu. Ak však štát sa nenapraviteľne uplatňuje tak, že dosiahnutie svojho účelu znemožňuje, stáva sa neschopným života a časom zaniká.

Pravoslávna cirkev uznáva štátnu moc a modlí sa za predstaviteľov štátu, aby im Boh dožičil osvietenie a silu na správne vykonávanie povinností a aby v ich srdciach vzbudil priazeň k pravoslávnym obyvateľom, aby mohli pokojne, zbožne a čestne žiť podľa svojej viery.

(Pravoslávny katechizmus, 2. vyd., Praha 1950, str. 108—109).

Protestujeme

Duchovenstvo a veriaci pravoslávnej michalovskej eparchie podporujú výzvu Svetovej rady mieru proti neutrónovej bombe.

V mene duchovenstva a veriacich pravoslávnej michalovskej eparchie vyjadrujem ostrý protest proti rozhodnutiu vlády USA o výrobe neutrónovej bomby a križujúcich rakiet. Táto výroba ničiacich zbraní sa protiví duchu helsinskej dohody a najmä duchu ľudskosti; je v rozpore s odvekou ľudskou túžbou po mieri a s potrebou uvoľňovania medzinárodného napätia. Nechceme prežiť ďalšiu vojnu, ktorá by zničila všetko živé, pričom hmotné statky by ponechala agresorovi. Neutrónová bomba útočí priamo na život na tejto Bohom stvorenej planéte. Pravoslávni kresťania chcú žiť v mieri, preto protestujeme čo najdôraznejšie proti výrobe tejto zbrane. Sme presvedčení, že peniaze vynaložené na jej výrobu, by mohli poslúžiť hladujúcim ľuďom, ktorých je na tejto zemi na hanbu sveta ešte dosť! Treba dať deťom a star-

com hodnotnú výživu, ľuďom v produktívnom veku prácu a dostatok vo všetkom, svetu lahodné ovzdušie a čisté rieky, dostatok energie rozvinutej civilizácii, a nie obchodovať v nešťastnom svete so smrťou! Pridržiavame sa slov apoštolových: „Čo človek rozsieva, to bude aj žať!“ (Gal. 6, 7). V obavách o osud života na našej zemi voláme: „V činení dobrého neochabujme... dokiaľ máme čas, čiňme dobre všetkým!“ (Gal. 6, 9—10).

Náš hlas nech splynie s miliónmi hlasov statočných ľudí na celom svete do jedného mohutného výkriku: dosť bolo zbrojenia, vojnu nechceme a nepotrebujeme ju!

† Cyril, biskup michalovský

Večná pamäť hrdinom

4. septembra 1942 bol na strelnici v Prahe—Kobylisiach zastrelený nacistickými okupantmi obnoviteľ českého pravoslávia, vladyka-mučeník Gorazd spolu s duchovnými Václavom Čiklom a jeho manželkou, dr. Vladimírom Petřekom, predsedom zboru starších pri katedrálnom chráme v Prahe br. Jánom Sonnevendom s manželkou, spolu s celou rodinou kostolníka br. Václava Ornesta. Spolu s nimi bola popravená sestra Mária Gruzínová a celý dlhý rad ľudí-hrdinov, ktorí akýmkoľvek spôsobom spolupracovali na odstránení vraha českého národa, Heydricha. Tohto roku spomíname túto udalosť už 35. ráz. Je to dlhý čas, ktorý uplynul od ich smrti, ale spomienka na nich žije v nás, často na vladyku-mučeníka Gorazda spomíname s láskou, s veľkou úctou a doteraz cítime, ako veľmi našej pravoslávnej cirkvi chýba. Pre nás neodišiel, my naňho nikdy nezabudneme.

VIČNAJA PAMJAŤ!

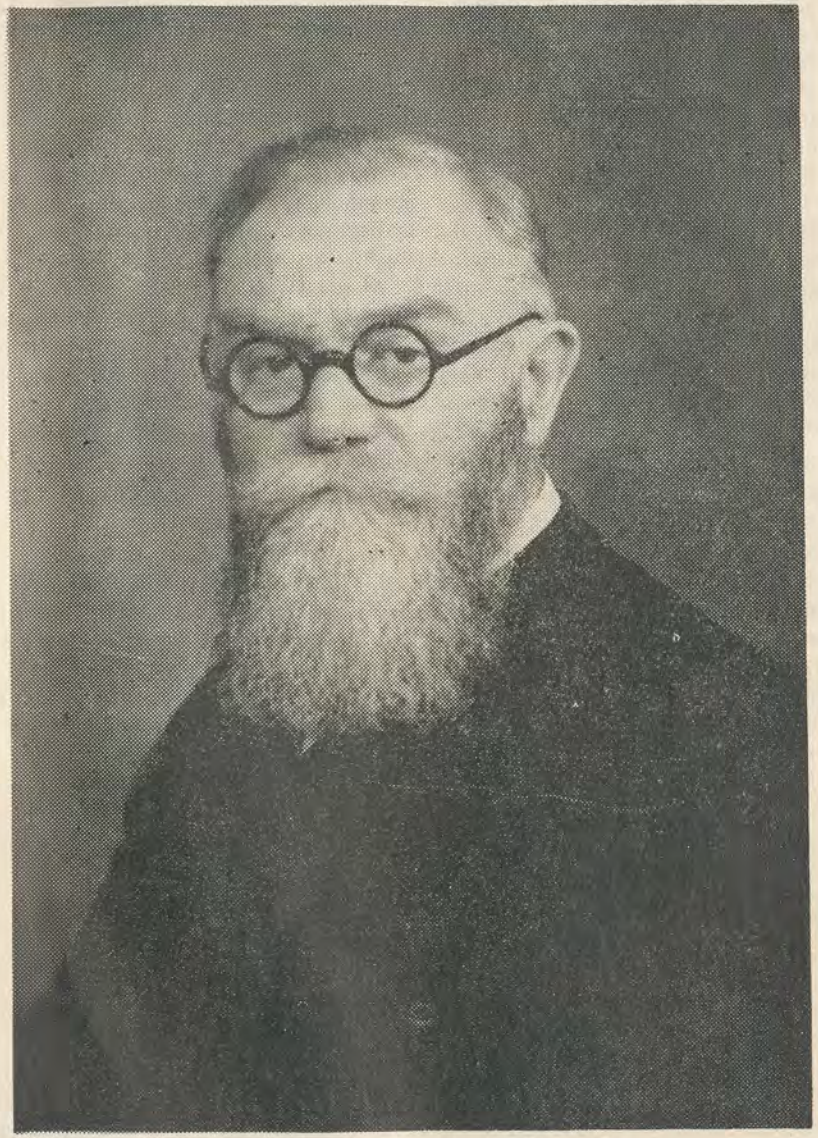

† Vladyka — mučeník Gorazd

Potreba mierovej aktivity v cirkvi

Zachovanie trvalého svetového mieru je predpokladom ďalšieho pokojného a skutočne pokrokového vývoja jednotlivca, národov i celého ľudstva. Bez trvalého mieru tento vývoj nie je možný a vždy sa ľudstvo bude strachovať z vypuknutia novej a ešte ničivejšej vojny, než akú už prežilo. Preto nás úprimne teší každý pokrok pri zmierňovaní medzinárodného napätia, riešení vojenských konfliktov medzi jednotlivými skupinami a národmi, lebo to všetko sa stáva predpokladom celkového zmiernenia v medzinárodných vzťahoch, predpokladom svetového mieru, ale súčasne nás veľmi znepokojujú akcie a kroky, ktoré toto zmiernenie brzdia. Za príklad tu môžeme uviesť najnovšie správy o zaradení ničivej neutrónovej bomby do výzbroje americkej armády, a tým aj do výzbroje členských armád Atlantického paktu. To znamená, že problém mieru je problémom, ktorý stojí pred každým poctivým človekom, spoločnosťou, organizáciou, národmi i celým ľudstvom. Pri posudzovaní tohto problému pravoslávny kresťan vždy vychádza z dvoch hľadísk: z náboženského a spoločenského. To znamená, že náš postoj k otázke mieru a naša mierová činnosť má aj dvojaké odôvodnenie: teologické i spoločenské.

Z hľadiska teologického — náboženského pokoj má hlboko náboženský a duchovný význam a je všestranne odôvodnený predovšetkým v Písme sv. Starého i Nového zákona a v celkovej štruktúre a učení našej cirkvi.

Tak ako o Bohu hovoríme, že je Láska, Život, Pravda, tak o Bohu Písmo sväté hovorí ako o **„Bohu pokoja"** (Rim 15, 33). On je naším Stvoriteľom, Darcom života, naším Spasiteľom. Ako Tvorca všetkého živého, Boh je aj darcom pokoja. Apoštol Pavel píše: **„Boh nie je Bohom neporiadku, ale pokoja"** (1 Kor 14, 33). Avšak tento pokoj a poriadok — harmónia, bol narušený pádom človeka, hriechom, ktorý odcudzil človeka od Boha, ľudí navzájom i človeka samého sebe. Hriech svojou podstatou a povahou je protikladom pokoja, porozumenia a harmónie. Preto ďalšie dejiny ľudstva šli cestou nepokoja, nedorozumení, konfliktov a bojov, ktoré vyvrcholili predovšetkým v ničivých vojnách, ktorým sa za obeť stávali ľudia, kultúrne i hmotné hodnoty a celá príroda. A keď by tento vývoj mal pokračovať, terajšie ničivé zbrane sú schopné zastaviť život na zemi, predovšetkým život človeka, ako koruny tvorstva.

Písmo sväté nám postupne komentuje tieto skutočnosti, poukazuje na príčiny nepokojov a konfliktov, podrobne hovorí o otázke pokoja — mieru vo vzťahu k Bohu, vo vzťahu k človeku, medzi národmi (Ex 4, 18; Joz. 9, 15, 1 Sm 7, 14) o pokoji v dome (1 Sam 25, 16), o narušiteľoch pokoja a ich zodpovednosti za svoje činy (1 Kr 2, 5), o túžbe po mieri (2 Kr 20, 19) a pod. Ba nachádzame tu prikázanie hľadať pokoj a zabezpečovať ho: **„Varuj sa zla a dobro čiň, hľadaj mier a po ňom baž!"** (Ž 34, 15). Avšak osobitne otázka pokoja je nastolená v Novom zákone, ktorý môžeme nazvať Zvesťou pokoja, lebo spasiteľné dielo Christovo vo svojej najvlastnejšej podstate je zmierením človeka s Bohom, nastolením pokoja vo vzťahu Boh — človek, človek a človek a pokoja v človeku samotnom, t. j. premoženie hriechu a zla ako rozdeľujúceho a odcudzujúceho princípu a udelenie darov Ducha svätého, bez ktorých nieto harmónie a pokoja. Preto Isus Christos ešte v proroctvách Starého zákona je nazvaný **„Kniežaťom pokoja"** (Iz 9, 16). Aj Jeho príchod na zem udial sa v znamení tejto idey, čo je vyslovené v anjelskej piesni slovami: **„Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle"** (Lk 2, 14). V tomto duchu sa niesla aj všetka činnosť Spasiteľa sveta, sv. apoštolov i cirkvi. **„Milosť vám a pokoj!"** (Rim 1, 7), **„Pokoj každému, čo činí dobré"**, (2, 10), **„Zachovajte si pokoj s Bohom pomocou Pána nášho Isusa Christa"** (5, 2), **„Lebo Boh vás povolal k pokoju"** (1 Kor 7, 15), **„Ovocie Ducha však láska, radosť a pokoj..."** (Gal 5, 22), to sú všetko slová Nového zákona, ktorých je ďaleko viac, ale na ukážku to stačí, aby sme videli, ako mocne je v Novom zákone i novozákonnom náboženstve zakotvená idea pokoja — idea mieru! Mier — pokoj musí začínať predovšetkým vo vnútri človeka a prejavovať sa navonok vo vzťahu k iným ľuďom, — je to ozajstný mier, pravý mier, mier zhora — od Boha A to je i hlavný a rozhodujúci motív mierovej aktivity cirkvi, ktorý presvedčivo hovorí o tom, že treba vynaložiť všetko úsilie, aby sa pokoj stal vnútornou potrebou každého človeka na zemi a viesť k tomu aj tých, ktorí zatiaľ ešte stále stoja na protiľahlých pozíciách.

V tomto duchu sa vytváral aj duchovný život cirkvi, ktorý sa jasne odzrkadľuje aj v celom jej liturgickom bohatstve a živote. Niet takej pravoslávnej bohoslužby, kde by nebola zakotvená idea pokoja a skoro každá začína slovami: **„Mirom Hospodu pomolimsja — V pokoji Hospodinu modlime sa!"** Lebo nikto nemôže priniesť obetu a povzniesť svoju modlitbu k Bohu, keď má v srdci svojom hnev na svojho blížneho, ináč povedané, nemôže žiť skutočným kresťanským životom.

A toto všetko je dôvodom, že naša pravoslávna cirkev sa aktívne pričiňuje na vytváraní podmienok zabezpečenia trvalého mieru vo svete. Skončila sa dlhoročná vojna vo Vietname, boli zastavené i iné ohniská vojnového charakteru, boli oslobodení mnohí pokrokoví ľudia z väzení protidemokratických režimov. Máme za sebou veľmi úspešnú Helsinskú konferenciu o odzbrojení a spolupráci v Európe, a najnovšie všetkým známy Všenáboženský kongres za mier v Moskve, ktorý sa uskutočnil v mesiaci júni tohto roku a ktorého sa aktívne zúčastnila aj naša cirkev. Vo Výzve účastníkov tohto kongresu ku všetkým veriacim sa hovorí: „Sme nesmierne radi, že sme sa mohli zísť z viac než sto zemí všetkých svetadielov — budhisti a kresťania, hindovia a džainisti, židia a mohamedáni, sikhovia a šintoisti, duchovní i laici, učitelia a poprední kňazi, teológovia a aktivisti, spolupracovníci všetkých väčších svetových náboženstiev — aby sme uvažovali a meditovali, vymenili si skúsenosti a názory, plánovali a projektovali budúce smery práce za mier a spravodlivosť" (b. 2). Podobne sa hovorí aj vo Výzve vládam zemí zastú-

pených na tomto kongrese: „Vítame uvoľnenie napätia medzi štátmi ako nevyhnutnú podmienku budovania spravodlivého mierového sveta. Vyzývame všetky národy, aby šírili myšlienku uvoľňovania napätia na celom svete tak, aby politické uvoľnenie nasledovalo uvoľnenie vojenské a ekonomické a aby tento proces sa stal nezvratiteľným" (b. 2).

A to je vlastne tá myšlienka, s ktorou sme v tomto článku začali: že bez trvalého mieru nie je možný pokojný a opravdivý vývoj jednotlivca a národov na tomto svete, nie je možný opravdivý život človeka, život bez strachu s plnou perspektívou a plnosťou života.

Túto našu úvahu o potrebe mierovej aktivity cirkvi zakončíme slovami modlitby kyjevského metropolitu Ilariona, ktorý prosí Isusa Christa slovami: **„Dobrotivý Pastier, ktorý si dal život za svoje ovečky, neopúšťaj nás..., zachovaj mier, veď národy k znášanlivosti, daj múdrosť tým, ktorí spravujú veci verejné, rozhojňuj svoju cirkev, naplň zem požehnaním"** (Sešli světlo světa, Kalich 1970, str. 142). Keď si však uvedomíme, že Ilarion bol kyjevským metropolitom na konci r. 1100, pochopíme, že v pravoslávnej cirkvi, v jej duchovnom a liturgickom živote idea mieru v tom najširšom ponímaní bola vždy základná a trvale aktuálna. A k tejto tradícii sa hlásime aj my dnes, lebo potreba zachovania svetového mieru je v dnešnej dobe ešte naliehavejšia, lebo svetu hrozí použitie najničivejších zbraní v dejinách ľudstva — zbraní atómových.

Dr. Štefan Pružinský

O modlitbe

Boh hovorí k nám skrze prírodu, zjavenie Syna, skrze prozreteľnosť, ako aj riadením sv. Ducha. Ale to nie je pre nás dostačujúce, my Mu musíme aj naše srdcia otvárať. Ak chceme žiť pravým, duchovným životom, musíme byť v skutočnom spojení s Bohom. Chtiac byť v spojení s Bohom, musíme sa s ním radiť o záležitostiach svojho každodenného života, a to dokážeme prostredníctvom modlitby.

Slovo modlitba znamená bližšie spojenie s Bohom a rozhovor s Ním. Prostredníctvom modlitby prosíme od Boha to, čo potrebujeme, ďakujeme za milosrdenstvo, ktoré nám Boh dáva, chválime a oslavujeme Jediného. Modlitbou sa taktiež obraciame k Prečistej Márii, anjelom a svätcom, no už nie tak, ako k Bohu, ale ako k svätým Božím, aby oni orodovali za nás pred prestolom Otca Nebeského.

Modlitba je nám nielen užitočná, ale i potrebná pre spasenie, preto Boh, keďže chce, aby sme všetci boli spasení, nám ju aj prikazuje: **„Proste a dá sa vám"** (Mat. 7, 7). Pri modlitbe máme vniknúť do svojho svedomia a uvedomiť si, že hovoríme k mlčiacemu neviditeľnému Bohu.

Modliť sa je pre veriaceho človeka niečo samozrejmé. Človek potrebuje

modlitbu, ale na druhej strane sa jej zároveň vzpiera, a preto každý so sebou musí zápasiť. Modlitbe sa musíme učiť, hoci spočiatku ani nechápeme prečo. Domnievame sa, že práve modlitba musí prísť sama tak, ako prameň zo zeme. Každý, kto je v obcovaní s Bohom, ten má čo potrebuje. Mnohí ľudia by sa modlili, ale nevedia ako. V modlitbe sa máme sústrediť, byť vytrvalými, a naša modlitba musí byť spojená s pevnou vierou.

Boh je na každom mieste, všade nás vidí a počúva, preto aj modliť sa k Nemu môžeme na hociktorom mieste a v hociktorý čas. Veriaci človek má vo zvyku, že pre modlitbu si doma vytvára miesto, ktoré je ozdobené ikonami. Sv. ikony používame preto, aby nám pripomínali Boha, Jeho svätých, anjelov a aby nám pomáhali modliť sa s pozornosťou.

Na všeobecnú, ináč povedané cirkevnú modlitbu, ktorá sa nazýva cirkevné bohoslúženie, veriaci sa schádzajú do chrámu. Najdôležitejšie bohoslúženie je sv. liturgia, na ktorej sa prináša bezkrvná obeť Tela a Krvi nášho Spasiteľa Isusa Christa.

Mnohokrát počas každodenného života na nás zo strany satanáša prichádzajú pokušenia. Niekedy nás skúša Boh, hovorí apoštol Pavel: **„Boh je verný a nedopustí skúšať vás nad vašu mohúcnosť!"** (1. Kor. 10, 13). Boh chce, aby sme sa v pokušení obrátili na Neho a prosili o pomoc.

Aby sme dostali Božiu milosť je veľmi osožné obracať sa k svätým, ktorí veľa môžu u Boha. Ešte viac sa máme modliť k Bohorodičke, ktorá tým, že porodila Isusa Christa stojí najbližšie k Bohu. Preto veríme, že jej modlitby za nás sú silné pred Bohom. Veríme, že Bohorodička je vždy ochotná prijať naše modlitby a tiež pomôcť nám podľa svojej milosti. Vo svojich modlit-

bách obraciame sa k Nej s prosbou, aby prosila Isusa Christa, ktorý príde na zem ešte raz ako spravodlivý Sudca súdiť a odmeniť ľudstvo podľa jeho zásluh.

Modliť sa máme aj k anjelom. Milostivý Boh si želá, aby všetci ľudia boli spasení a vošli do Kráľovstva nebeského. Aby sme to dosiahli, posiela nám anjelov — ochrancov. Anjeli nám vštepujú dobré myšlienky a želania, ochraňujú nás od zla a pomáhajú v dobrom. Každý človek má svojho anjela. K týmto anjelom sa modlíme, aby nás neopúšťali po celý deň a noc a aby nás vždy predstavili pred milosťou Božou dôstojnými.

Modlitba je veľmi príjemná vec, naše duše zapaľuje láskou k Bohu, bez ktorej nebudeme mať sily odporovať nepriateľom a nedosiahneme vytrvalosť v dobrom. Aby sme modlitbu dobre vykonali a mali úžitok pre dušu, treba, aby sme si určili cieľ, pre ktorý sa budeme modliť. Treba sa modliť preto, aby sme sa lepšie spojili s Bohom. Nie natoľko dobré myšlienky ako dobré úkony nás spájajú s Bohom, a také sú city rodiace sa v modlitbe, city pokory, dôvery, zriekania sa, obetovania sa a najmä ľútosť nad vlastnými hriechmi.

Každý z nás potrebuje modlitbu od všetkých, tak isto aj od jedinca potrebujú všetci. Modliť sa máme za živých, mŕtvych, ale aj za tých, ktorí ešte nie sú na tomto svete, lebo prosíme, aby pokoj prišiel na zem. Modlíme sa v duchu lásky vediac, že nikto sa nespasí ináč ako modlitbou celej Cirkvi, ktorej jedinou Hlavou je sám Isus Christos. Vždy musíme mať na mysli, že pokiaľ neprišiel čas Kráľovstva nebeského, všetci členovia Cirkvi, živí i mŕtvi, neprestajne sa zdokonaľujú vzájomnými modlitbami.

Peter Humeník, duchovný

Slovenskí predchodcovia Jednoty československého duchovenstva

(Na 155. výročie narodenia J. Palárika a J. K. Viktorina)

„Ak vaša spravodlivosť nebude dokonalejšia ako zákonníkov a farizejov, nikdy nevojdete do kráľovstva nebeského“ (Mt 5, 20)

Duchovným správcom Liečebného ústavu v Kroměříži o. Matejom Pavlíkom, neskorším prvým českým pravoslávnym biskupom vl. — mučeníkom Gorazdom, v spise Obnova církve katolické v Československu formulovaný reformný — cirkevnoopravný program mesiac po vyhlásení československej samostatnosti ustavenej sa Jednoty československého duchovenstva, ktorej radikálni členovia sa odhodlali k založeniu Československej cirkvi (dnešnej Československej cirkvi husitskej), usilujúcej sa v raných časoch svojej existencie oprieť sa o srbskú pravoslávnu cirkev a prejavujúcej ochotu prijať učenie siedmich ekumenických snemov, vyrastal organicky zo základne, ktorú budovali temer sto rokov po problematike nášho vtedajšieho náboženského života a myšlienkového sveta kriticky rozhľadení katolícki kňazi nielen v českých krajinách, ale i na Slovensku.

Reformistické úsilie slovenského katolíckeho duchovenstva v 19. storočí najvýraznejšie predstavuje skupina progresívnych kňazov, ktorá sa formovala za ich štúdií v trnavskom seminári pod vplyvom teologických a filozofických názorov pražského r. 1819 suspendovaného osvietenského teológa, filozofa a matematika Bernarda Bolzana a politických náhľadov k revolučnému radikalizmu sa postupne prebíjajúceho českého politika, žurnalistu a básnika K. Havlíčka Borovského, ktorý vyjadril svoju úctu k čistému pravosláviu v článku Svátek pravoslavnosti a bol nekompromisným kritikom deformácií periférneho náboženského života, plne súc si vedomý dosahu činorodej viery v živote človeka, keď v Kutnohorských epištolách napísal: „... náboženství je určeno k tomu, aby bylo naším vůdcem v životě... Povinnosti k Bohu a povinnosti k člověku a národu nemohou být od sebe odděleny“.

Na čele myšlienkove priebojných trnavských seminaristov bol neskorší šíriteľ reformných liberálnych myšlienok v slovenskom národnom hnutí, politik, publicista a dramatik Ján Palárik — Beskydov, ktorý spolu so svojím dôverným priateľom Jozefom K. Viktorinom, neskorším organizátorom slovenského literárneho života, a s Martinom Hattalom, neskorším pražským univerzitným profesorom a stúpencom pravosláviu blízkeho starokatolíckeho hnutia, vytvoril krúžok národne uvedomelých a pokrokovo orientovaných seminaristov, ktorí i po svojom vysvätení na kňazov pozorne sledovali statočný boj Bolzanových viedenských a pražských odchovancov, žiadajúcich rozdelenie cirkevných majetkov, slobodnú vôľu cirkevných hodnostárov, liturgiu v národnej reči a nevyhýbajúcich sa ani otázke sociálnej spravodlivosti.

Najspoľahlivejším prameňom pre poznanie cirkevnoreformnej činnosti Palárikovej družiny slovenských reformistických kňazov sú prvé dva ročníky ním založeného a nákladom A. Radlinského, obdivovateľa krás byzantského obradu, v Banskej Štiavnici vychádzajúceho časopisu Cyrill a Method, ktorý už svojím názvom, pripomínajúcim bojovníkov za cirkevnú samosprávu Veľkej Moravy a utvrdzovateľov kresťanstva u nás ako opravdivo prežívanej viery so všetkými jej etickými dôsledkami, jasne naznačuje, že bol postavený do služieb reformného hnutia spojeného s myšlienkou samostatnej slovenskej cirkevnej provincie. Za redaktorstva J. Palárika, ktorý už v rokoch 1846 až 1847 sa zaoberal riešením pálčivej otázky postavenia cirkevného života a jeho organizácie do služieb záujmov slovenského ľudu pri dôslednom zachovávaní ústredných princípov jednej, svätej, všeobecnej a apoštolskej Cirkvi oslobodenej z područia vládnúcich slovenskému národu nepriateľských kruhov, dosiahol časopis Cyrill a Method,i napriek nepriazni cirkevnej vrchnosti v Ostrihome veľký úspech svojím zaujímavým demo-

kratickým obsahom nielen doma, kde mal asi 300 odberateľov, ale i v zahraničí.

J. Palárik so svojou skupinou, do ktorej patrili okrem už spomenutého Viktorina a Hattalu najmä spišskonovovesský kaplán Michal Chlebák, bojovník za spravodlivé rozdelenie cirkevných majetkov Juraj Holček, zakladateľ nedeľných škôl, pedagogický odborník a gróf Rudolf Nyáry, neskorší ostrihomský kanonik, autor prehlásenia z 1. roč. časopisu Cyrill a Method „Úprimné slovo k šľachetným rodákom", nastolil v časopise Cyrill a Method celý rad reformných demokratizačných požiadaviek, ktorých vyvrcholením bola požiadavka samostatnej cirkevnej provincie na čele so slovenským arcibiskupom v Nitre alebo v Trnave, Chlebákov návrh na rozdelenie cirkevných majetkov a Holčekova požiadavka národnej výchovy slovenského kňazského dorastu. Spodným tónom prevažnej časti článkov bola túžba po uplatnení ducha národnej slobody v cirkevnom živote, lebo vraj niet takej sily, ktorá by mohla zahatať rozvoj národného života, a kňaz, ktorý zrádza vlastný ľud, nemôže byť pravým kňazom. Autorov článkov najviac bolí, práve tak ako ich učiteľa K. Havlíčka Borovského, rozpor medzi teóriou a praxou v cirkevnom živote, pokrytectvo, náboženský formalizmus a zneužívanie náboženského cítenia ľudu na utvorenie spojenectva oltára s trónom, ktoré robí z náboženstva otroka štátneho absolutizmu. Pri čítaní týchto článkov nevdojak nám prichádzajú na um slová o. M. Pavlíka, neskoršie obnoviteľa pravoslávia v českých krajinách vl. Gorazda, z jeho predhovoru ku spomenutému spisu Obnova církve katolické v Československu: „I Slovensko má právo na to, aby církev byla tam vysvobozena z otrockého prostředí, do něhož byla stlačena a v němž byla držena za vlády feudálních maďarských hierarchů, kteří z církve Boží udělali děvku. I Slovensko má právo na to, aby církev přimkla se co nejúžeji k národu osvobodzenému a aby se nespokojila s úlohou čistě konservativně pasívní, nýbrž, aby, neopouštějíc půdu zdravého konservatizmu, stala se též důležitým činitelem národním... Slovensko má s Čechami, Moravou a Slezskem společné dědictví cyrillo-methodějské, jehož ztráta všecky kmeny československého národa v minulosti tak těžce a osudně postihla... chceme se zmocniti dědictví otců rukou společnou a nedílnou k náboženskému a mravnímu povznesení a spasení duší nesmrtelných a k upevnění a rozkvětu osvobozené vlasti... Zveme proto bratrský slovenský klerus k společné práci, kterou si bez slovenských bratří svých ani představiti nedovedeme."

Túto výzvu o. M. Pavlíka, neskoršieho vladyku Gorazda, poslúchlo niekoľko slovenských katolíckych kňazov doma i v Amerike, z ktorých bratislavský rodák o. Ladislav Kostka bol i členom 25-člennej delegácie sprevádzajúcej o. M. Pavlíka na jeho biskupské svätenie do Srbska r. 1921, kde prijal ako mníšske meno, meno najpoprednejšieho veľkomoravského žiaka sv. bratov, sv. Gorazda, dezignovaného nástupcu sv. Metoda. O. L. Kostka bol sprievodcom vl. Gorazda i na jeho misionárskej ceste medzi americkými

Slovákmi r. 1922, kde ho ustanovil duchovným správcom slovenskej náboženskej obce v New Yorku a v Porth Amboy.

Ideálmi revolúcie rokov 1848—1849 zaujatý J. Palárik sa však nedožadoval len viac-menej vonkajších reforiem cirkevno-právnej povahy, ale dopracoval sa až k myšlienke slovanského ekumenizmu s hlbokým porozumením pre jednotu v rozmanitosti, ktorú považoval za výbornú zbraň proti západníckej náboženskej pochybovačnosti a ľahostajnosti. Tak aspoň rozumel Palárikovmu zjednocovaciemu cirkevnému úsiliu Ľudovít Štúr, keď v liste z 23. januára 1851 ruskému slávistovi I. I. Sreznevskému, veľkému priateľovi básnika J. Hollého a štúrovcov, ktorý za svojej cesty Slovenskom r. 1842 so zvláštnym záujmom si pozrel chrámy byzantského obradu v Telgárte (dnešnom Švermove) a vo Vernári a hľadal jeho stopy i v starobylých chrámoch Gemera, napísal: „...V jednom našom cirkevno-politickom časopise, nazvanom Cyrill a Method a vydávanom od katol. kňaza Jána Paliarika vyslovila sa teraz cirkev pravoslavná jako jediný prostriedok spojenia Slovanov katolíckych a protestantských, za čo teraz púvodcu zavreli do kláštora ku Františkánom".

Ako to už naznačujú citované slová zo Štúrovho listu, Palárika postihli za jeho smelé názory kruté represálie zo strany ostrihomského konzistória, ktoré pod demagogickým nátlakom maďarského šovinistického cirkevného časopisu Religio, označujúceho Palárikom vedené reformné hnutie za pokus o „rozkolníctvo" a za „husitizmus", predvolalo Palárika pred cirkevný súd do Ostrihomu a začiatkom r. 1851 uvrhlo ho na tri týždne do kláštorného väzenia u františkánov v Ostrihome. Keď bol Palárik vo väzení, ostrihomské konzistórium vydalo v jeho vlastnom časopise latinsko-slovenskú deklaráciu pod názvom Vyznanie J. Palárika bez jeho vedomia, že odvoláva svoje články v časopise Cyrill a Method. Cieľ tohto zákerného činu bol zrejmý: zničiť Palárika morálne aj v očiach jeho vlastných prívržencov a spolupracovníkov, ktorým cirkevná vrchnosť pohrozila exkomunikáciou — vyobcovaním z cirkvi. Potvrdila sa tak opodstatnenosť Palárikových slov, ktoré napísal v liste svojmu priateľovi A. Radlinskému ešte koncom r. 1850: „...články Cyrilo-Metoda primasa, kanonikov a celý Ostrihom pobúrili: pravda, ktorú som im povedal — a povedať musel, oči im kole".

Represálie cirkevnej vrchnosti postihli aj J. Holčeka, ktorý musel taktiež ísť k ostrihomským františkánom na jeden týždeň na „duchovné cvičenie". Spolu s ním išiel do Ostrihomu i jeho 77-ročný otec zo strachu o svojho syna.

Väzenie však nebolo jediným trestom, ktorý postihol Palárika za jeho neohrozený boj proti vysokej hierarchii. Na krátky čas ho preložili do Banskej Štiavnice za kaplána a konečne na nemecku faru v Pešti do cudzieho prostredia, aby znemožnili jeho ďalšiu činnosť za demokratizáciu slovenského národného a cirkevného života. Okrem toho mu zakázali písať o problémoch, ktoré sa riešili v článkoch jeho časopisu, vyhrážajúc mu pritom exkomunikáciou.

Preloženie do cudzieho prostredia ako obvyklý trest pre národne uvedomelých slovenských kňazov zastihlo i Palárikovho priateľa J. K. Viktorina, ktorého preložili do Starého Budína ako „demokratického rýpala" pre ilegálne odoberanie Havlíčkovho časopisu Slovan. Neskoršie ho preložili do maďarského Vyšehradu, ktorý považoval za kedysi slávne sídlisko slovanských predkov so starobylým monastierom byzantského obradu, v ktorom sa duchovne zocelil prvý igumen českého monastiera na Sázave sv. Prokop, a ktorý sa stal útočišťom jeho bratstva po vyhnaní z Čiech okolo r. 1096.

Kiež títo s pravoslávím sympatizujúci neohrození slovenskí predchodcovia Jednoty československého duchovenstva, z ktorej vzišli obetaví pracovníci na nive pravoslávia, ako napr. vladyka-mučeník Gorazd, štěpánovský a pražský farár o. J. Leixner, prvý brnenský farár o. A. V. Ševčík a i., sú nám žiarivým vzorom pri uskutočňovaní výzvy nášho Spasiteľa Isusa Christa: **„Tak svieť vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a velebili vášho Otca, ktorý je v nebesiach!"**

Dr. Vl. Buchta

Za mier

KOMUNIKÉ ZO ZASADNUTIA MEDZINÁRODNÉHO SEKRETARIÁTU KMK V BUKUREŠTI

Pracovné zasadnutie Medzinárodného sekretariátu Kresťanskej mierovej konferencie sa konalo v dňoch 16.—19. 6. 1977 na pozvanie rumunskej pravoslávnej cirkvi v Bukurešti. Zhromaždenie v Teologickom univerzitnom inštitúte bolo otvorené pravoslávnou bohoslužbou. Členov Medzinárodného sekretariátu privítal v mene Jeho Blaženstva patriarchu Justína Vysokopreosvietený Nestor Severineanul, svätiaci biskup eparchie Krajova. Vo svojom pozdrave zdôraznil o. i. celý rad udalostí, týkajúcich sa naliehavých aktuálnych úloh rumunského ľudu a rumunskej pravoslávnej cirkvi.

Hlavným predmetom rokovania bola téma: „Európska spolupráca medzi Helsinkami a Belehradom". Ako čestný hosť hovoril na túto tému prvý zástupca ministerstva zahraničných vecí Rumunskej socialistickej republiky Vasile Gliga, ktorý vyzdvihol zvláštny záujem, ktorý venovalo Rumunsko problémom mieru a medzinárodnej spolupráce, ako aj príspevok, ku ktorému sa vyzývajú všetky štáty a národy, aby sa stalo skutočnosťou odstránenie napätia, bezpečnosť a mier. Prejav zástupcu ministra sledovali s pozornosťou a vyvolal živú diskusiu.

Generálny tajomník KMK, dr. Károly Tóth upozornil vo svojej správe na význam doby, v ktorej dochádza k práci Medzinárodného sekretariátu v Bukurešti: na jednej strane spadá toto pracovné zasadnutie do obdobia volieb a intronizácie nového patriarchu rumunskej pravoslávnej cirkvi, Jeho Blaženstva Justína, zo strany ktorého sa tešila Kresťanská mierová konferencia od svojich začiatkov zvláštnej podpore, pričom sa zúčastnil na stretnutí jej orgánov; na druhej strane sa otvára na všeobecnej európskej úrovni v Belehrade prípravné zasadnutie zástupcov členských štátov KSZE. Od týchto porád očakáva svetová verejnosť dôkladný pokrok v spoločnej interpretácii záverečných aktov z Helsínk signatárskymi štátmi, ako aj prijatie jej zásad v bilaterálnych a multilaterálnych zmluvách.

Vo svojom referáte hovoril generálny tajomník tiež o poslednom vývoji vzťahov na Blízkom Východe, kde sa stupňuje nebezpečenstvo tohto krízového ohniska pre svetový mier. Podal správu o svojej návšteve s delegáciou KMK vo Vietname. Medzinárodný sekretariát sa vyjadril tak, že na neho dôvera vietnamského ľudu pôsobí hlbokým dojmom a víta novú možnosť prostredníctvom KMK poskytnúť cirkevnú pomoc pri výstavbe, a tak pokračovať v dlhoročnej solidarite s bojom za oslobodenie. Dr. K. Tóth sa odvolal na situáciu v Afrike a spomenul 16. jún, výročie masakry v Sowete (Južná Afrika).

V priebehu troch pracovných dní sa previedla analýza činnosti KMK v dobe od apríla do júna a stanovili program budúcich akcií. Význam svetovej konferencie „Cirkevní činitelia za trvalý mier, odzbrojenie a spravodlivé vzťahy medzi národmi", ktorá sa konala v Moskve od 6. do 10 .júna bol vyzdvihnutý. Na tejto konferencii sa stretli zástupcovia rôznych smerov viery, tradícií, kultúr zo všetkých častí sveta. Bola to príležitosť na vzájomné lepšie poznanie sa a potvrdilo sa spoločné ocenenie života a jednoty národov v boji za lepší život v bezpečnosti a mieri. Svetová konferencia znamená tak veľké obohatenie v ďalšej práci KMK.

Vypracovali sa úlohy, ktoré stoja pred KMK v súvislosti s prípravami na V. VMZ, ktoré sa bude konať v Prahe od 22.—29. júna 1978 pod názvom: „Božia výzva k solidarite — kresťania pre mier, spravodlivosť a oslobodenie".

Medzinárodný sekretariát zahrnul do modlitieb 17. júna, v deň svetového odzbrojenia, prosby za podporu odzbrojenia.

Večer dňa 18. júna dával rumunský patriarchát recepciu na počesť členov Medzinárodného sekretariátu. Prítomný bol metropolita benátsky Nicolae Corneanu, členovia Svätej synody, zástupcovia príslušných úradov, zástupcovia iných cirkví v Rumunsku, ako aj profesori Teologického inštitútu v Bukurešti.

Na oslavách intronizácie Jeho Blaženstva patriarchu Justína, v nedeľu 19. júna, KMK zastupoval jej gen. tajomník dr. K. Tóth.

Zasadanie Medzinárodného sekretariátu v Bukurešti prehĺbilo zväzky s pravoslávnou cirkvou v Rumunsku, ako jedným zo spoluzakladateľov KMK.

Členovia Medzinárodného sekretariátu vyjadrili Jeho Blaženstvu patriarchovi Justínovi svoju vďaku za pohostinstvo, ktoré im preukázala pravoslávna cirkev v Rumunsku. Spomenuli pritom najmä veľké skúšky spôsobené zemetrasením 4. marca 1977.

Členovia Medzinárodného sekretariátu sú presvedčení o tom, že rumunská pravoslávna cirkev bude i v budúcnosti poskytovať práci KMK svoju bratskú podporu.

Budúce zasadnutie Medzinárodného sekretariátu bude v septembri 1977 v Holandsku.

Zo života prešovskej eparchie

Archijerejské bohoslužby

● Dňa 17. júla 1977 odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, pri príležitosti chrámového sviatku sv. Cyrila a Metoda archijerejskú sv. liturgiu v Stropkove. Preosvieteného vladyku sprevádzal d. o. prot. Pavel Pidanič, predseda misijného odboru ER. Slávnostnú kázeň predniesol Preosvietený vladyka Nikolaj.

● Dňa 24. júla 1977 navštívil Preosvietený vladyka Nikolaj v sprievode d. o. prot. Petra Spišáka, riaditeľa ER, pravoslávnu cirkevnú obec Vyšná Polianka, filiálku Varadky, kde posvätil ikonostas a odslúžil slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu. Kázeň predniesol d. o. prot. Vasil Matejka. Za usilovnú prácu pri zveľaďovaní chrámu Božieho vyznamenal Preosvietený vladyka Nikolaj pochvalným diplomom miestneho duchovného a členov kurátorského zboru.

Ustanovenie

● D. o. prot. Ján Tej, správca farnosti Bratislava, bol s platnosťou od 1. 8. 1977 vymenovaný arcidekanom na území Západoslovenského kraja.

Premiestnenie

● D. o. Ján Gliganič, správca farnosti Kalná Roztoka, bol dňom 1. 8. 1977 premiestnený na pravoslávnu farnosť Stakčín.

Túžim po Tvojej spáse, Hospodine, a zákon Tvoj mi je rozkošou. Kiež žije moja duša a Ťa chváli, a Tvoje práva nech mi pomáhajú! Zblúdil som ako ovca stratená; hľadajže svojho služobníka, bo na Tvoje som nezabudol príkazy. — (Žalm 119, 174—176).

Zo života našich farností

Na širokých lánoch nášho Zemplína dozrieva nový chlieb, ktorý onedlho nás nasýti. Do tohto požehnaného obdobia vhodne zapadla aj duchovná žatva v centre pravoslávia na Zemplíne, v Michalovciach. Bolo to v nedeľu 10. júla t. r., kedy sme oslavovali tri milé udalosti: posviacku obnoveného — vymaľovaného katedrálneho chrámu, sviatok slovanských vierozvestov sv. Cyrila a Metoda a meniny Preosvieteného vladyku Cyrila. Spev silnel, ľudí pribúdalo. Po vysviacke chrámu sa začala sv. liturgia. Slúžil ju vladyka, traja duchovní a dvaja bohoslovci prisluhovali, jeden z nich prekrásne prečítal apoštola, páčilo sa nám to. Neboj sa, ty malé stádo, ja som s tebou... citoval otec Koco vo svojej kázni. Hoci je nás málo, sme presvedčení, že slúžime čistej, Bohom zjavenej pravde a budeme tak veriť a slúžiť až do konca, lebo pravoslávie je verné, nehľadá svoju slávu, nepodlieha módnym náladám. Slová tejto kázne na nás silne zapôsobili, utvrdili nás v našom presvedčení. Sv. liturgia končí, hovorí otec Choma o žatve na poli i o žatve duchovnej, ktorá stále potrebuje veľa robotníkov. Žencom na nive Božej je duchovný, preto je potrebné dopĺňať rady duchovných novými silami. Otec Choma pozdravil tiež Preosvieteného vladyku Cyrila pri príležitosti jeho menín. Vladyka zhodnotil význam slávnosti a poďakoval všetkým, ktorí sa pričinili o zdarné prevedenie opravy chrámu. Pozdravil nás i predstavený katedrálneho chrámu otec Horkaj, ktorý si zaslúži lásku a obdiv nás všetkých. Je to milý človek a dobrý kňaz. Naša katedrála teda opeknela. Pred dvoma rokmi dostala nové vykurovanie, čo ocenili najmä starší veriaci. Slávnosť sa skončila, domov sme odchádzali utvrdení v pravoslávi. Tichý, mierny dážď zvlažil žírnu zemplínsku rovinu...

Andrej Malina

Zo života michalovskej eparchie

● Dňa 5. júla 1977 — v deň sviatku sv. slovanských vierozvestov Cyrila a Metoda, oslávil svoje meniny Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, odslúžením sv. liturgie v pravoslávnom katedrálnom chráme v Michalovciach, kde ho pozdravil po sv. liturgii d. o. prot. M. Ščerbej, raditeľ ER, ktorý mu blahoželal k meninám v mene duchovenstva a veriacich michalovskej eparchie i v mene svojom. Zaželal Preosvietenému vladykovi veľa dobrého zdravia, pracovných úspechov a hojného Božieho požehnania v jeho arcipastierskej činnosti na nive sv. pravoslávia. Preosvietenému vladykovi blahoželali tiež prítomní činitelia a duchovenstvo michalovskej eparchie.

Posviacka katedrálneho chrámu

● V nedeľu dňa 10. 7. 1977 v pravoslávnom katedrálnom chráme v Michalovciach sa konali slávnostné bohoslužby pri príležitosti sviatku sv. Cyrila a Metoda a posviacky obnoveného a vymaľovaného chrámu sv. Ducha v Michalovciach. Obrad posviacky a slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu odslúžil Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, za spoluslúženia d. o. prot. Jána Chomu, predsedu misijného odboru ER, d. o. prot. Juraja Kocu z Hažína a d. o. Štefana Horkaja, predstaveného katedrálneho chrámu, a za účasti veľkého počtu pravoslávnych veriacich z Michalovíc i z okolia. Ľudový spev viedol br. kantor Ján Fedor, slávnostnú kázeň predniesol d. o. prot. Juraj Koco. Pred ukončením bohoslužieb d. o. prot. Ján Choma blahoželal Preosvietenému vladykovi Cyrilovi pri príležitosti jeho menín. Preosvietený vladyka Cyril sa srdečne poďakoval všetkým za milú pozornosť a za početné blahoželania a udelil predstavenému katedrálneho chrámu d. o. Štefanovi Horkajovi za vzorné plnenie si služobných povinností a za mimoriadnu starostlivosť o opravu katedrálneho chrámu cirkevné vyznamenanie — titul arcidekana. Menovaný duchovný sa Preosvietenému vladykovi poďakoval za vyznamenanie a za spoločné modlitby.

Tradičné odpusty na farnostiach

● V nedeľu dňa 17. júla 1977 sa konali tradičné odpustové bohoslužby v Podhorodi pri príležitosti chrámového sviatku sv. ap. Petra a Pavla. Za účasti veriacich z Podhoroďa, Beňatiny a Inovca a okolia slávnostné bohoslužby odslúžil d. o. Ladislav Fedor, správca miestnej farnosti, ktorý predniesol i príležitostnú kázeň. Ľudový spev viedol br. Ján Jacko z Choňkoviec spolu s br. J. Lechmanom z Podhoroďa.

● V nedeľu dňa 3. júla 1977 pravoslávni veriaci z Markoviec oslávili tiež svoj odpust na počesť sv. Petra a Pavla. Slávnostnú liturgiu za účasti veľkého počtu veriacich odslúžil d. o. prot. Juraj Lovič z Falkušoviec za spoluslúženia d. o. Michala Fediča, správcu miestnej farnosti. Kázal d. o. prot. J. Lovič.

Rokovanie pléna eparchiálneho zhromaždenia

● Na základe § 13 Ústavy pravoslávnej cirkvi v Československu predseda eparchiálneho zhromaždenia Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, zvolal na deň 11. júla 1977 do Michalovíc zvolených duchovných a laických delegátov na riadne zasadnutie pléna eparchiálneho zhromaždenia za účelom vykonania volieb do nových štatutárnych orgánov cirkvi na nové funkčné obdobie. Takto sa 11. júla stretlo 89 delegátov. Ako hostia boli prítomní za prešovskú eparchiu Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, a za ľudovú správu cirkevný tajomník p. Michal Rákoci. Zasadnutie bolo otvorené spoločnou modlitbou „Carju nebesnyj..." Delegátov a hostí privítal Preosvietený vladyka Cyril. Potom zvolili riadiaci pracovný výbor zasadania.

Nasledovali referáty a správy. D. o. prot. Ján Choma, predseda misijného odboru ER a ekonóm prečítal mierový referát a správu o hospodárení, d. o. mitr. prot M. Ščerbej, riaditeľ ER, predniesol správu zo života michalovskej eparchie za posledné obdobie a d. o. prot. Ján Holonič prečítal návrh kandidátov do vyšších orgánov cirkvi. Títo kandidáti aj boli jednohlasne zvolení takto:

Do Eparchiálnej rady: d. o. prot. Juraj Cap, Lastomír, d. o. Mikuláš Sedlický, Cejkov, d. o. Štefan Horkaj, Michalovce, d. o. prot. Juraj Koco, Hažín, br. Juraj Vasiľ, Malé Zálužice, br. Juraj Kahan, Košice, br. Ján Jacko, Choňkovce, br. Július Illéš, Cejkov a br. Andrej Pajtáš, Falkušovce.

Za náhradníkov zvolili d. o. prot. Š. Mandzáka z Bežoviec, d. o. Jána Mantiča z Úbreža a br. Pavla Horkaja z Byšty.

Do eparchiálneho duchovného súdu zvolili d. o. prot. Štefana Cibu z Ruského Hrabovca, d. o. Jána Holoniča zo Šamudoviec a d. o. Ladislava Fedora z Podhoroďa. Náhradníkom sa stal d. o. Ján Hatrák z Nižnej Rybnice.

Do eparchiálnej revíznej komisie zvolili d. o. prot. Juraja Loviča z Falkušoviec a br. Jána Buríka z Lastomíra. Náhradníkom sa stal d. o. Michal Fedič z Markoviec.

Do snemu pravoslávnej cirkvi boli zvolení: d. o. Peter Semanco, Pozdišovce, d. o. prot. Michal Spišák, Košice, d. o. prot. Ján Choma, Michalovce, br. Michal Munčák, Beňatina, br. Juraj Gudzák, Krasnovce a brat Pavel Rejta, Nižná Rybnica.

Nasledovala bohatá diskusia. Preosvietený vladyka Cyril prečítal pozdravný list od Jeho Blaženstva metropolitu Doroteja a od Úradu metropolitnej rady pravoslávnej cirkvi. Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, pozdravil zhromaždenie za prešovskú eparchiu i v mene vlastnom. Na záver pozdravil rokovanie i pán okresný cirkevný tajomník, ktorý tiež odpovedal na niektoré otázky prítomného duchovenstva. Eparchiálne zhromaždenie zaslalo pozdravné telegramy našim nadriadeným štátnym a cirkevným pred-

staviteľom. V záverečnom prejave predseda eparchiálneho zhromaždenia Preosvietený vladyka Cyril zhodnotil zasadnutie a prosil Boha o požehnanie do ďalšej činnosti michalovskej eparchie na prospech sv. pravoslávia, nášho ľudu a milovanej vlasti.

Zasadnutie bolo ukončené modlitbou. (M. Š.)

POSMRTNÁ SPOMIENKA

Dňa 21. júla 1977 oznámili chrámové zvony smutnú zvesť, že svoju dušu odovzdal Stvoriteľovi brat Michal Kuchár, dlhoročný člen cirkevného zboru pravoslávnej farnosti v Slovinkách vo veku 74 rokov. Nebohý rad rokov pôsobil ako predseda zboru kurátorov, pokladník, neskôr ako zvonár. V jeho osobe stráca naša cirkevná obec dobrého a obetavého človeka. Pohrebné obrady za účasti veľkého počtu veriacich vykonal správca farnosti d. o. d. o. J. Novák.

Vičnaja pamjať! J. N.

Ak Hospodin sám nestavia dom, márne sa namáhajú jeho stavitelia; ak Hospodin sám mesto nestráži, márne bdie strážnik. Márne vám zavčas vstávať a dlho vysedávať, jesť tvrdo vyrobený chlieb — veď On to dáva v spaní svojmu milému. Dedičstvom od Hospodina sú synovia, odmenou je plod života. Jak šípy v ruke hrdinovej, tak synovia sú za mladi. Blažený muž, čo nimi naplní si tulec. Nezahanbia sa, ver, keď s nepriateľmi budú v bráne na reči (Žalm 127).

O uctievaní svätých

Pre uctievanie svätých možno uviesť veľa vážnych dôvodov. Predovšetkým Písmo sväté obsahuje veľa dokladov o tom, že Boh počúva modlitby ľudí, žijúcich na zemi, najmä tých, ktorí sa usilovali žiť sväto. Modlil sa praotec Abrahám a Boh uzdravil Abimelecha (1 M 20, 17). Modlil sa Samuel za Izraelitov a jeho modlitba bola vypočutá (1 Sam. 7, 8 a 9). Vypočutá bola tiež modlitba proroka Eliáša, aby boli zahanbení modlári (1 Kráľ. 18, 36—39). O to účinnejšia bola akiste modlitba svätých, ktorí sú už na večnosti, pretože nie sú už zaťažovaní slabosťami telesnými, ale sú Bohu bližšie, bližšie k prameňu lásky a zľutovania. — Na otázku, či svätí Boží vedia, čo sa tu na zemi deje, a či vedia, o čo ich prosíme, môže veriaci kresťan odpovedať kladne. Boh dáva svätým ľuďom už tu na zemi poznávať veci, ktoré presahujú schopnosť našich zmyslov. Tak napr. prorok Elizej vedel, že jeho sluha Gezi, ktorý bol od neho príliš vzdialený, než aby ho mohol vidieť očami, robí niečo neprístojného (2 Kráľ. ď, 26). Apoštol Peter vedel, že Ananiáš klamal, keď povedal, že predal celé svoje pole (Skut. 5, 3). Tým skôr dáva Boh taký dar znalosti svätým na onom svete, lebo apoštol Pavel povedal, že teraz v tomto pozemskom svete poznávame len sčasti a cez podobenstvá, ale že na onom svete budeme poznávať dokonalejšie (1 Kor. 13, 9—12). Isus Christos vyhlásil, že svätí sú ako anjeli (Lk. 20, 35 a 36). Povedal to síce v súvislosti s otázkou vzkriesenia, ale niet dôvodu popierať platnosť Jeho slov vzhľadom na duše svätcov oslobodených od tela. Ak duše svätých sú ako anjeli a ak podľa iných slov Isusa Christa anjeli sa pozerajú na tvár Božiu (Mat. 18, 10) a radujú sa nad každým hriešnikom, ktorý činí pokánie (Lk. 15, 10), treba veriť, že tiež svätí toto činia. Z rozprávania Christovho o bohatom človekovi a chudobnom Lazárovi vieme, že Abrahám, ačkoľvek zomrel dávno predtým než sa Mojžiš narodil, predsa v nebi vedel o ňom i o zákone, ktorý na hore Sinaj vyhlásil (Lk. 16, 19—31). Svätí sú v duchovnej blízkosti Boha, obcujú s Bohom a poznajú naše potreby. Sú spolu s nami členmi cirkvi a údmi tela Christovho, milujú nás a láska ich vedie k tomu, aby sa za nás k Bohu modlili. Sv. ap. v Zjavení píše, že anjeli prinášajú modlitby všetkých svätých k trónu Božiemu (Zj. 8, 3—4). — Cirkev bola od samého začiatku presvedčená, že svätí prosia za nás Boha. V zázname o mučeníckej smrti sv. Ignáca Bohonosca († 116) sa hovorí, že tento svätec po svojej smrti sa zjavil, ako sa modlí za kresťanov. V zázname o smrti scyllitánskych mučeníkov († 200) sú slová, že mučeníci sa za nás modlia k Christovi. Cirkevný spisovateľ Origenes (185—254) v knihe o modlitbe (hl. 1) píše, že svätí pridávajú k modlitbám našim modlitby svoje. V liturgii sv. Cyrila Jeruzalemského sú slová o tom, aby Boh ráčil prijať modlitby za nás. Také slová počujeme i v liturgii sv. Jána Zlatoústeho. Prosíme svätých a ďakujeme im rovnako, ako prosíme a ďakujeme tým ľuďom, ktorí ešte na zemi žijú. Smrť a hrob nie sú žiadnou prekážkou veriacej láske. Viera zmôže všetko, láska je silná ako smrť a nádej trvá za hrob.

(Z Katechizmu vladyku — mučeníka Gorazda).